

ЗНАЧЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Вимоги до підготовки іноземних громадян тісно пов'язані зі змінами пріоритетів навчання, питанням якості освіти в Україні та переглядом вимог до підготовки фахівця. Відповідно до проекту «Концепції мовної підготовки іноземців у ВНЗ України» [1], іноземці мають володіти українською (російською) мовою не нижче рівня B1, що цілком відповідає і загальноєвропейським компетенціям володіння іноземними мовами Common European Framework of Reference – CEFR [2], де рівні A1, A2, B1 відповідають початковому етапу навчання іноземців. Така підготовка має забезпечуватися підготовчим факультетом або відділенням.

Серед продуктивних підходів, які сприяють усвідомленню іноземцями мовно-культурного континууму, науковці називають лінгвокраїнознавчий (І. Васильцова), комунікативний (Ю. Жлуктенко, І. Зимня), функціонально-стилістичний (Л. Мацько) і професійно-орієнтований (В. Коломієць), які сприяють мовній підготовці. На нашу думку, цікавим і доречним є соціокультурний (лінгвосоціокультурний) підхід у комунікативно-мовленнєвій підготовці іноземних студентів, особливо на початковому етапі їх перебування і навчання в країні.

Єдиної класифікації соціокультурного простору в науковому дискурсі не існує. Нам імponує підхід до цього явища Н. Селіванової, яка виділяє такі варіанти соціокультурного простору: 1) цілеспрямовано організоване середовище, яке оточує індивіда (Л. Новикова, М. Соколовський); 2) частина середовища, в якій домінує певний образ життя (Ю. Мануйлов); 3) динамічна мережа взаємопов'язаних подій, які створені зусиллями соціальних об'єктів різного рівня (колективних і індивідуальних), яка виступає інтегрованою умовою особистісного розвитку (Д. Григор'єв) [3, с. 36].

Ми маємо зважати на те, що ефективною умовою навчання мови іноземних студентів і запорукою ефективного опанування нею є

соціокультурний простір групи. Кожен студент має індивідуальні особистісні характеристики, ментальні особливості, потреби, цілі, інтереси, які загалом впливають на самореалізацію людини. При вивченні іноземної мови в іншій країні, яке супроводжується певними побутовими і моральними неузгодженостями стосовно звичного перебування людини, її занурення в мовне середовище, завданням педагога є формування нового соціокультурного простору навчальної групи. Він виникає у результаті уникнення занадто суворої зарегульованості навчального процесу: зняття обмежень на висловлювання, визнання права на помилку, задоволення партикулярних потреб студентів, врахування їх цінностей та інтересів.

Зауважимо, важливим є утримання принципу соціокультурного балансу між культурними, соціальними і мовними компонентами у ході навчального процесу. Це вимагає дещо ретельнішого добору мовно-розвивального матеріалу та корегування навчальної програми відповідно до щоденних соціально-побутових реалій. У жодному разі не уникаємо фонетичного, лексичного (загальнономовний, загальнонауковий, термінологічний рівні), морфолого-синтаксичного мінімуму та використання граматичних категорій, проте на початковому етапі максимально адаптуємо їх до нагальних потреб іноземців у контактах із українським навкружжям.

Таким чином, опанування мовою на різних етапах регулюється загальнодидактичними й лінгводидактичними принципами, які забезпечують ефективно засвоєння норм мови і мовлення, уможливають подальше навчання студентів у вищих навчальних закладах нашої країни, зумовлюють оптимальний вибір методів і технологій навчання тощо. Цей підхід у застосуванні до вивчення української/ російської мови як іноземної є достатньо дієвим, бо він знімає напруженість аудиторії, допомагає зняти мовні гальма, уникнути схоластичності, врахувати інтереси і прагнення студентів.

Література

1. Концепція мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/public-discussions/2249/>
2. Common European Framework of Reference – CEFR. – Режим доступу : <https://www.examenglish.com/CEFR/cefr.php>

3. Селиванова Н. В. Современные представления о воспитательном пространстве // Педагогіка. – 2000. – № 6. – С. 35–39.
4. Ушакова Н. І. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти / Н. І. Ушакова, В. В. Дубічинський, О. М. Тростинська. – Х., 2011. – Вип. 19. – С. 136–146.